

FINANČNO IZOBRAŽEVANJE MLADIH V DRUŽBI SPREMENB

Mojca Šircelj

Strokovno srečanje ravnateljic in ravnateljev osnovnega šolstva
Portorož, 13. november 2012

Pismenosti...

bralna

matematična

glasbena

informacijska

finančna

okoljska

naravoslovna

estetska

čustvena

Pomen finančnega izobraževanja v družbi sprememb

- hitre družbene spremembe
- hitre tehnološke spremembe
- spremembe življenjskega sloga
- daljša življenjska doba in višji življenjski standard
- večja mobilnost in globalna povezanost prebivalstva
- vse obsežnejše in kompleksnejše finančne storitve in produkti, zapleten davčni sistem
- spremembe pokojninskih sistemov
- gospodarska in siceršnja kriza ter iskanje finančnih in drugih rešitev
- rast stopnje revščine in upad potrošnje, kreditni krč idr.
- nizka raven zavedanja tveganj
- pomembna soodvisnost ravni finančne pismenosti in odziv držav na gospodarsko krizo
- zaščita potrošnikov
- nizka stopnja finančne pismenosti je tveganja za finančni sistem in nizko raven kulture in etike (finančnem in davčnem področju)

Družbene in gospodarske koristi zagotavljanja finančnega izobraževanja

- **Koristi za posameznike**

razumevanju vrednosti denarja, gospodarjenja z denarjem in varčevanje, posojila, pokojnine, naložbe, načrtovanje pomembnih odločitev - dogodkov, zmanjšanje tveganj

- **Koristi za družbo**

obravnavati težave finančne izključenosti, načrtovanje, dvig finančne sposobnosti

- **Koristi za gospodarstvo**

večja finančna stabilnost, oblikovanje primernih produktov in storitev, zmanjšanje ravni odklonilnih oblik, goljufij in drugih tveganj, dvig rasti potrošnje

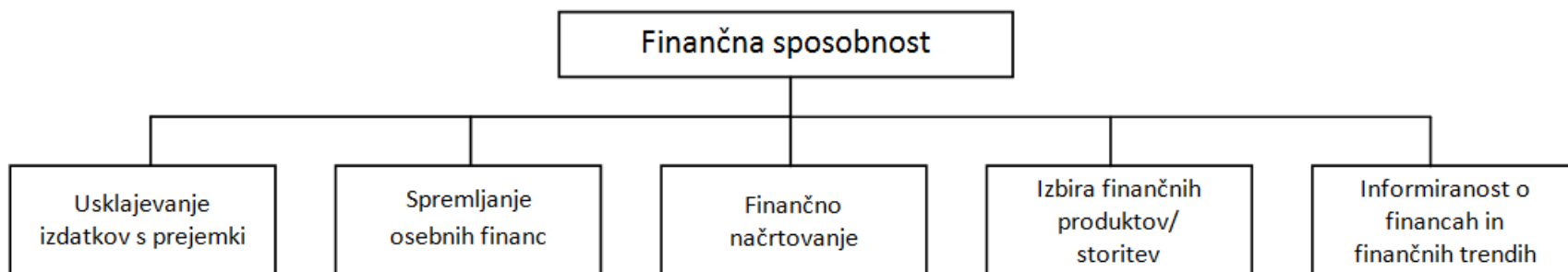
Finančna pismenost, sposobnost, izobraževanje

Finančna pismenost:

kombinacija ozaveščenosti, znanja, spretnosti, vedênja in obnašanja, ki je potrebno za ustrezno finančno odločitev in dosego lastne finančne blaginje

Finančna sposobnost:

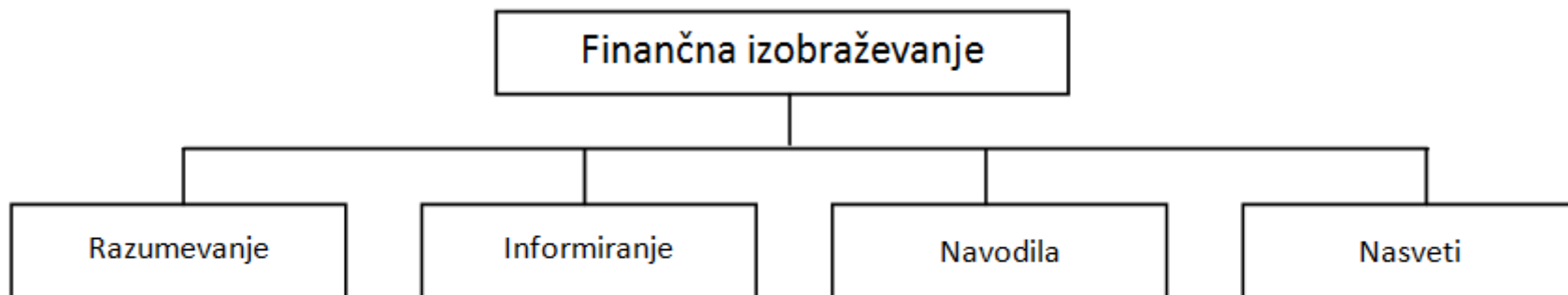
Zajema tudi individualne značilnosti potrošnika, in sicer njegovo osebnost, vedênje, veščine in stališča, ob hkratnem upoštevanju vplivov družbenih, to je ekonomskih, sociodemografskih in kulturnih dejavnikov

Finančna pismenost, zmožnost, izobraževanje

Finančno izobraževanje

proces, s katerim uporabniki finančnih storitev/vlagatelji izboljšajo svoje razumevanje finančnih produktov, pojmov in tveganj ter na podlagi informacij, navodil in objektivnih nasvetov razvijajo sposobnosti in zaupanje za krepitev ozaveščenosti o finančnih tveganjih in priložnostih, sprejemajo odločitve na podlagi dobre obveščenosti, so seznanjeni, kje poiskati pomoč, ter sprejemajo druge učinkovite ukrepe za izboljšanje svoje blaginje

Pomena finančnega izobraževanja za mlade

- Mladi posebej tvegana kategorija (aktiven vstop na finančne in potrošniške trge...)
- Ponudba »mladim« namenjenih finančnih produktov
- Spletne ponudbe
- Tveganja

Obravnave finančnega izobraževanja v Sloveniji, Evropi in svetu

- raba pojmov finančna pismenost (angl. *financial literacy*) in finančna sposobnost (angl. *financial capability*) se pojavlja od 90. let prejšnjega stoletja
- pomembna vloga **OECD** in **Evropske komisije** pri razvoju smernic za finančno izobraževanje v zadnjem desetletju
- poseben poudarek v času od pričetka finančne in gospodarske krize

Obravnave finančnega izobraževanja v Sloveniji, Evropi in svetu

Pomembnejši dokumenti:

- **2003:** OECD - International programme on financial education
- **2003:** DOLCETA - spletni projekt Evropske komisije
- **2005:** Evropska komisija: Bela knjiga o politiki finančnih storitev za obdobje 2005–2010
- **2005:** OECD Recommendation on Principles and Good Practices for Financial Awareness and Education
- **2007:** Resolucijo Evropskega parlamenta o politiki finančnih storitev
- **2012** OECD PISA Financial Literacy Assessment
- **2012** OECD Measuring financial literacy

Obravnave finančnega izobraževanja v Sloveniji, Evropi in svetu

Nacionalna strategija	Število	Države
države, ki so že oblikovale in uvedle strategijo	15	Avstralija (2011), Brazilija (2010), Češka (2010), Gana (2009), Indija (2010), Irska (2009), Japonska (2005), Malezija (2003), Nizozemska (2008), Nova Zelandija (2010), Portugalska (2011), Slovenija (2011), Španija (2008), Velika Britanija (2003), ZDA (2006, 2011).
Države, ki so pričele z obravnavo ali načrtovanje nacionalne strategije, vendar še je niso uvedle	21	Kanada, Kolumbija, Estonija, Indonezija, Kenija, Latvija, Libanon, Malavi, Mehika, Peru, Poljska, Romunija, Srbija, Južnoafriška republika, Švedska, Tanzanija, Turčija, Uganda, Ruska federacija, Tajska, Zambija.

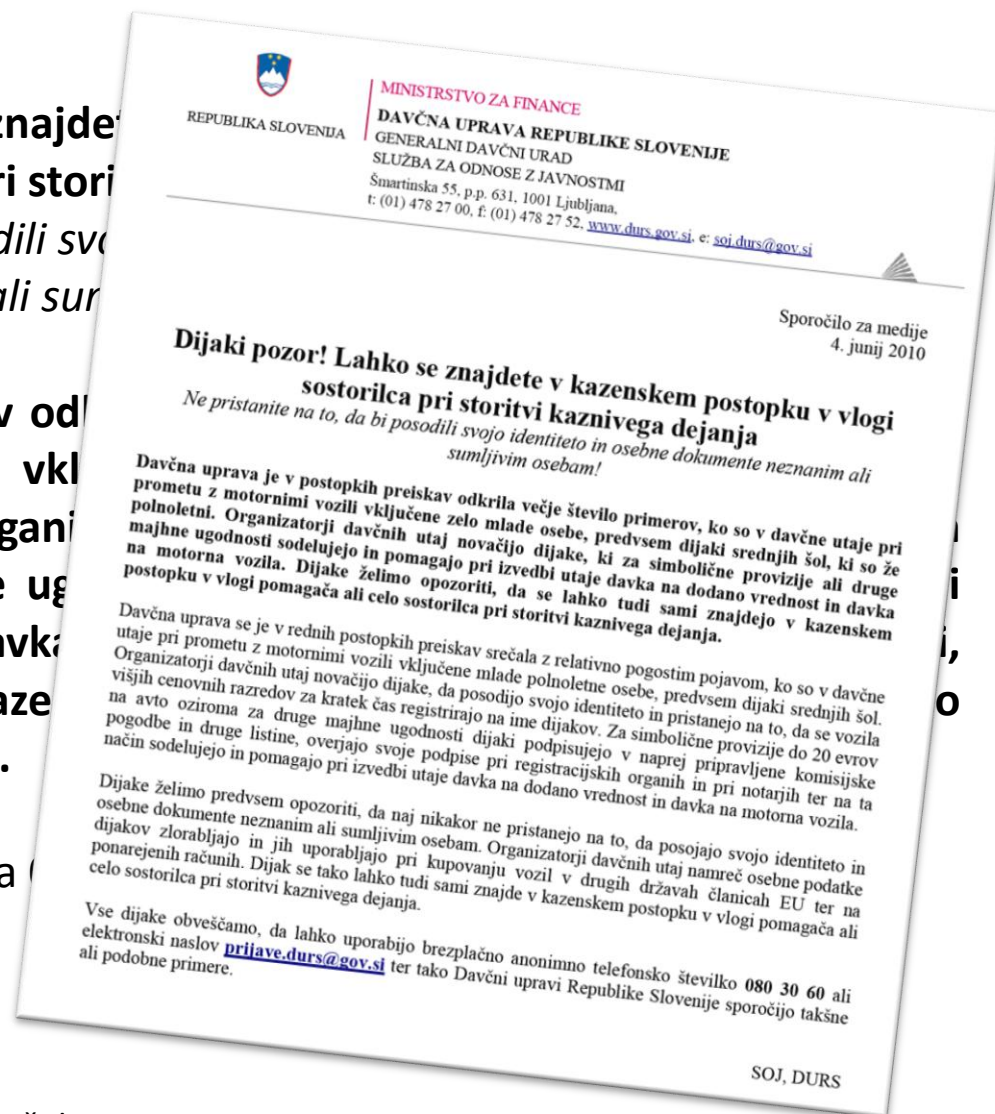
- Družba
- Državlјanska in domovinska vzgoja ter etika
- Tehnika in tehnologija
- Geografija: gospodarjenje, stroškovne sheme, družinski proračun, načrtovanje dopusta

Vloga Davčne uprave v procesu finančnega izobraževanja

Dijaki pozor! Lahko se znajdete v vlogi sotorilca pri storitvi kaznivega dejanja. Ne pristanite na to, da bi posodili svoje osebne dokumente neznanim ali sumljivim osebam!

Davčna uprava je v postopkih preiskav odkrila večje število primerov, ko so v davčne utaje pri prometu z motornimi vozili vključene zelo mlade osebe, predvsem dijaki srednjih šol, ki so že polnoletni. Organizatorji davčnih utaj novičarji pomagajo pri izvedbi utaje davka na dodano vrednost in davka na motorna vozila. Dijake želimo opozoriti, da se lahko tudi sami znajdejo v kazenskem postopku v vlogi pomagača ali celo sotorilca pri storitvi kaznivega dejanja.

Brezplačna anonimna telefonska številka (080 30 60)

Pomen zgodnjega uvajanja finančnega izobraževanja

Pomen in vloga šole

Učenci pridobivajo informacije in znanja o denarju, varčevanju, izposoji denarja iz številnih virov iz okolja z doživljanjem in spoznavanjem vsakodnevnega življenja

Številne študije potrjujejo ustreznost pričetka finančnega opismenjevanja že v vrtcih in posebej na ravni osnovnošolskega izobraževanja in njihovih staršev

Pomen zgodnjega uvajanja finančnega izobraževanja

Najzgodnejše izkušnje povezane s področjem denarja so, kot na ostalih področjih, ključne pri razvoju otrokovega kasnejšega dojemanja in odnosa do le-tega.

Pomen zgodnjega uvajanja finančnega izobraževanja

Učenec se:

- seznanen s knjižnico, gledališčem, opero, galerijo, muzejem, cerkvijo, kmetijstvom, živinorejo, proizvodnjo, trgovino, šolo, bolnico, pošto itn.,
- seznanjen z različnimi poklici in družbenimi funkcijami;
- izvorom in vlogo denarja skozi zgodovino do danes;
- sodeluje pri oblikovanju in sprejemanju odločitev in odgovornosti za skupno sprejele odločitve;
- spoznava skupinske igre, ki temeljijo na določenih pravilih,
- ima možnost razumevali pravila in socialne konvencije (npr. kdo je na vrsti, kako delimo z drugimi),
- ima možnost sodelovati v pogovorih o predsodkih, stereotipih, modnih trendih, reklamah itn.

Pomen uvajanja finančnega izobraževanja v osnovni šoli

Ključne življenjske okoliščine potrebe po finančni sposobnosti:

doživljanje in spoznavanje vsakodnevnega življenja

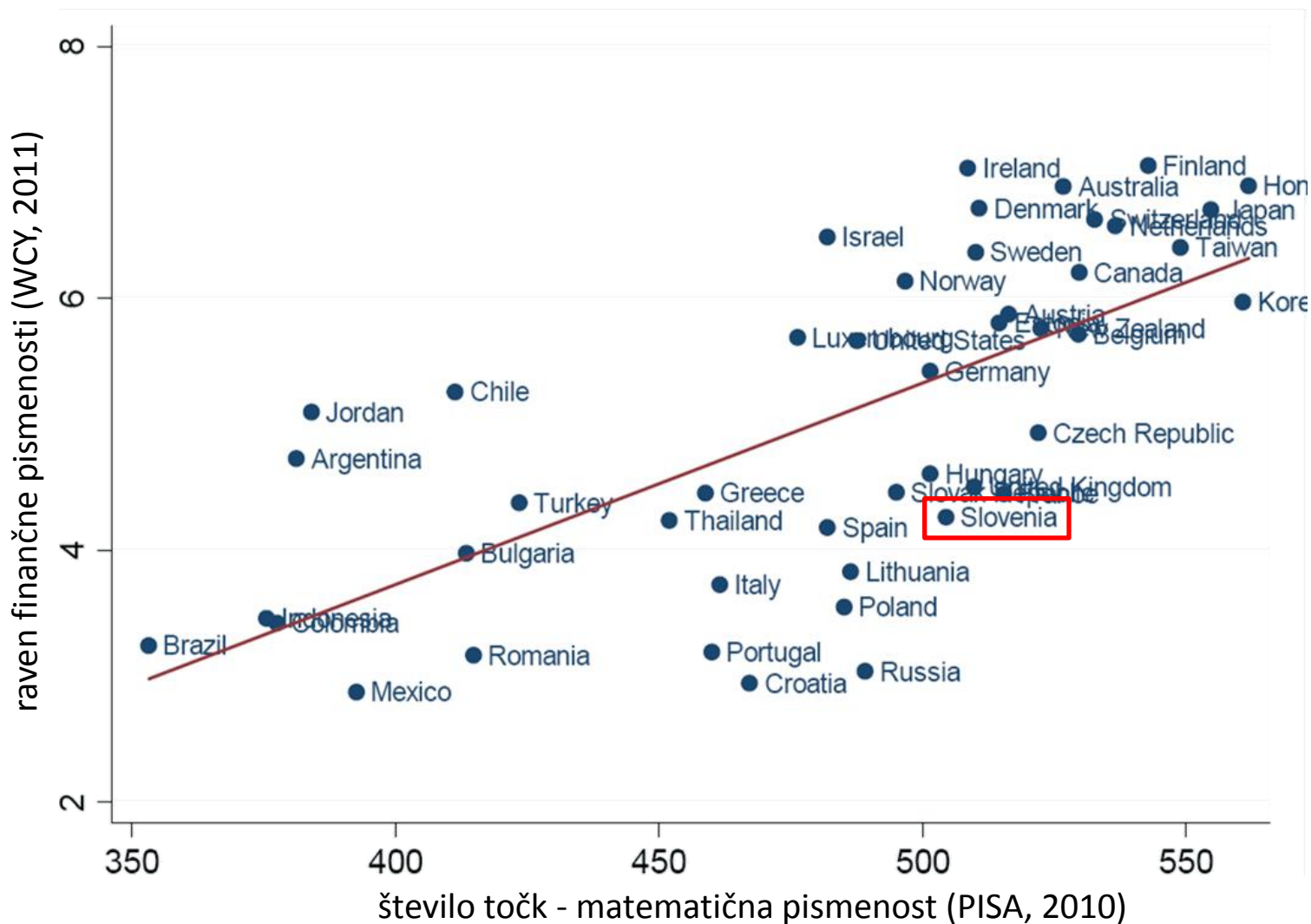
Ključne potrebe po finančni sposobnosti:

razvoj osnovnih spretnosti in znanj za usklajevanje izdatkov z dohodki, spremljanje osebnih financ, finančno načrtovanje, osnovna tveganja in kje poiskati nasvet

Kanali izobraževanja:

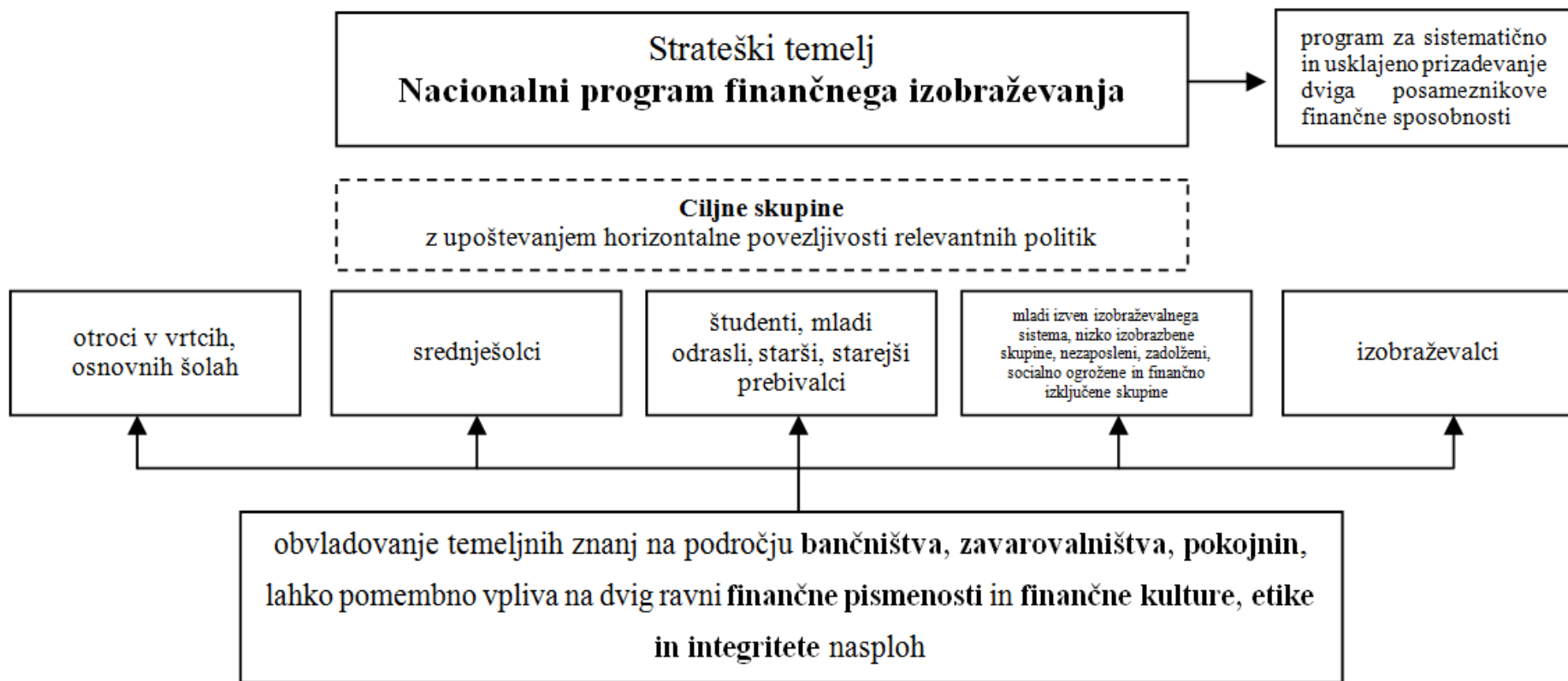
redni izobraževalni proces, internet, brošure, info točke (knjižnice...), predavanja, praktične izkušnje

Soodvisnost med matematično in finančno pismenostjo

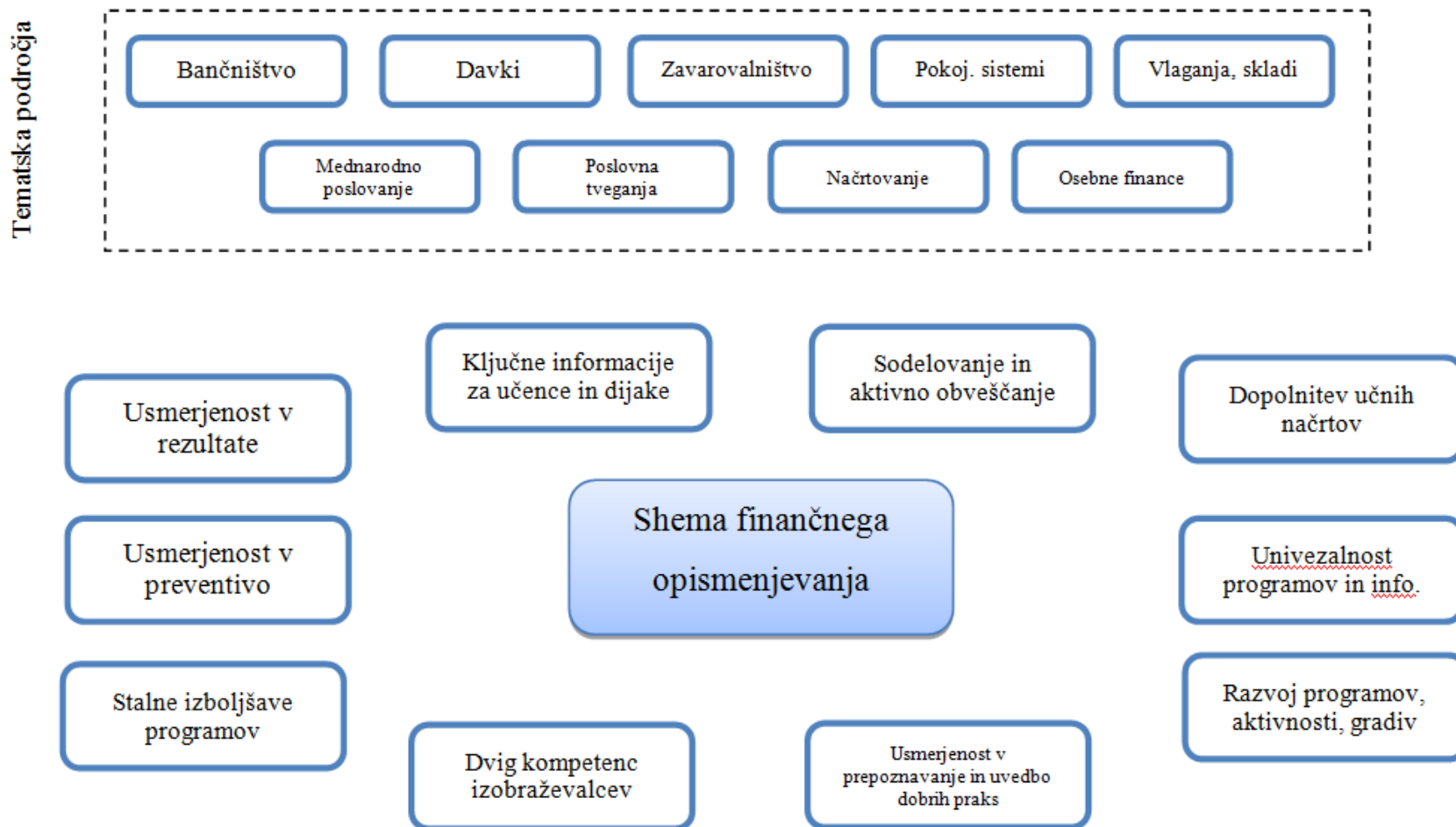

Predlog sheme finančnega izobraževanja

Predlog sheme finančnega izobraževanja

Predlog sheme finančnega izobraževanja

V Sloveniji bo v prihodnje potrebno pripraviti in izvesti:

- analizo stanja finančne pismenosti v Sloveniji po posameznih starostnih kategorijah in socialnem ter izobrazbenem statusu
- akcijski načrt za dvig finančne pismenosti, etike, kulture otrok, učencev, dijakov, izobraževalcev (dvig finančne sposobnosti)
- pripraviti strokovna izhodišča za dopolnitve učnih načrtov in učnih vsebin
- pripraviti programe, gradiva, priročnike, e-gradiva, didaktične pripomočke
- seminarje, delavnice, usposabljanja za izobraževalce
- aktivne programe za otroke, učence, dijake in starše ter ostale
- prenos dobrih praks
- aktivno povezovanje in sodelovanje (nacionalna in mednarodna raven)

Mojca Šircelj

Finančno izobraževanje mladih v družbi sprememb

Portorož, 2012